

Aprob,

RAPORT
privind vizita efectuată la Spitalul de Psihiatrie Cronici Siret,
județul Suceava

Sumar:

Prezentul raport, întocmit ca urmare a vizitei la Spitalul de Psihiatrie Cronici Siret, județul Suceava, are ca obiect verificarea condițiilor de cazare și tratament din unitate și este structurat pe trei capitole, după cum urmează:

1. Cadrul general și organizarea vizitei.
2. Constatările rezultate din vizita efectuată.
3. Recomandări.

1. Cadrul general și organizarea vizitei

Prin Legea nr. 109/2009, România a ratificat Protocolul opțional (denumit în continuare OPCAT), adoptat la New York la 18 decembrie 2002, la Convenția împotriva torturii și altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante, adoptată la New York la 10 decembrie 1984.

Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție din cadrul instituției Avocatul Poporului îndeplinește atribuțiile de Mecanism Național de Prevenire a torturii (MNP), conform prevederilor OPCAT, monitorizând în mod regulat tratamentul aplicat persoanelor private de libertate. În acest sens, MNP poate vizita, anunțat sau inopinat, locurile în care persoanele sunt private de libertate, în sensul art. 4 din OPCAT.

În temeiul OPCAT, precum și a art. 4, art. 16 alin. (1), art. 35 lit. a) și art. 39 alin. (3) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, coroborate cu dispozițiile Ordinului Avocatului Poporului nr. 134/2019 privind aprobarea împuternicirilor și ordinelor de deplasare în scopul realizării anchetelor și vizitelor, în data de 16.07.2020 a fost efectuată o vizită la Spitalul de Psihiatrie Cronici Siret, județul Suceava, având ca obiectiv consolidarea protecției persoanelor aflate în locuri de detenție împotriva torturii și a pedepselor și tratamentelor inumane sau degradante, precum și verificarea altor aspecte cu relevanță pentru activitatea Mecanismului Național de Prevenire, care pot apărea în timpul vizitei.

Echipa de vizitare a fost formată din: doamna [redacted] (jurist), domnul [redacted] și domnul Cosmin-Ionuț Tarnovețchi, consilieri ai Centrului Zonal Bacău al instituției Avocatul Poporului. doamna [redacted], psiholog, colaborator extern, precum și doamna [redacted], reprezentant al organizației neguvernamentale Asociația "Aproape de Oameni" Iași – A.D.O.

Având în vedere că, până la data de 15 mai 2020 în România a fost instituită starea de urgență, ulterior fiind stabilită starea de alertă, vizita s-a efectuat numai în spațiile din interiorul Spitalului de Psihiatrie Cronici Siret, județul Suceava, care prezentau risc scăzut de infectare cu virusul COVID-19 (birou manager spital, birourile asistență psiho-educatională și medical, bucătărie etc.).

Anterior efectuării vizitei, membrii echipei de vizitare au participat la o instruire în care s-au prelucrat următoarele materiale: Evaluare de risc și Plan de prevenire și protecție COVID-19, Procedura SSM pentru eliminarea/diminuarea riscului de infectare cu noul coronavirus COVID-19, Legea nr. 319/2006 a securității și sănătății în muncă, Măsuri de electrosecuritate, Legea nr. 307/2006 privind apărarea împotriva incendiilor, Ordinul nr. 3577/2020 privind măsurile pentru prevenirea contaminării cu noul coronavirus SARS-CoV-2 și pentru asigurarea desfășurării activității la locul de muncă în condiții de securitate și sănătate în muncă, pe perioada stării de alertă, Instrucțiuni proprii de securitate și sănătate în muncă specifice activității desfășurate, Măsuri de traseu.

Totodată, medicul echipei de vizitare a procedat la efectuarea triajului epidemiologic, prin verificarea simptomatologiei clinice preponderent respiratorie (tuse frecventă, strănut frecvent, stare generală modificată, rinoree etc.) a membrilor echipei de vizitare, a măsurat temperatura corporală a membrilor echipei de vizitare (toate persoanele având o temperatură situată sub 37,3⁰C) și au fost purtate discuții cu privire la posibilitatea intrării în contact cu persoane suspecte sau care au fost infectate cu noul coronavirus.

2. Constatările rezultate din vizita efectuată

Spitalul de Psihiatrie Cronici Siret, județul Suceava este unitate cu paturi, de utilitate publică, cu personalitate juridică, ce furnizează servicii medicale de psihiatrie în regim de spitalizare continuă și spitalizare de zi, conform Legii nr. 95/2006 privind reforma în domeniul sănătății. Spitalul este înființat prin Ordinul Ministrului Sănătății nr. 348/12.04.2003 și prin Decizia nr. 91/24.04.2003 a Direcției de Sănătate Publică Suceava, precum și prin Hotărârea nr. 79/30.09.2014 a Consiliului Local al Orașului Siret. Conducerea administrativă a spitalului este asigurată de Consiliul de Administrație, iar conducerea executivă este asigurată de către Manager.

Din partea Spitalului de Psihiatrie Cronici Siret au participat la discuții managerul spitalului, personal medical și personal de asistență socială etc.

În cadrul discuțiilor, managerul spitalului a făcut o scurtă prezentare a situației din unitate, precizând că Spitalul de Psihiatrie Cronici Siret este un spital de monospecialitate, de categoria a V-a, având o capacitate de 210 paturi, din care 15 paturi pentru spitalizare de zi.

Spitalul de Psihiatrie Cronici Siret este o instituție publică, finanțată din venituri proprii, aflată în subordinea Consiliului Local al Orașului Siret, județul Suceava, iar în exercitarea atribuțiilor sale colaborează cu Casa de Asigurări de Sănătate Suceava și alte case de asigurări, cu Direcția de Sănătate Publică a Județului Suceava, cu organe ale administrației publice locale, cu Agenția Județeană de Plăți și Inspecție Socială Suceava, cu unități sanitare și instituții interesate în ocrotirea sănătății populației.

Misiunea Spitalului de Psihiatrie Cronici Siret este de a oferi servicii medicale de calitate, competitive, echitabile, eficace și eficiente, care să îmbunătățească starea de sănătate și să crească nivelul de satisfacție al pacienților. Totodată, Spitalul de Psihiatrie Cronici Siret urmărește îmbunătățirea calității actului medical și diversificarea serviciilor oferite populației, cu respectarea drepturilor pacienților și drepturilor cetățenești, creșterea satisfacției pacienților, siguranța actului medical, a pacienților, precum și a angajaților.

Spitalul de Psihiatrie Cronici Siret, județul Suceava are sediul în str. 9 Mai, nr. 3, Siret și funcționează în mai multe corpuri de clădire: trei pavilioane și două locuințe de tip căsuțe în sistem familial.

La momentul vizitei, capacitatea spitalului era de 210 paturi, distribuite pe 2 secții - Secția Cronici I - capacitate 50 pacienți (15 pacienți acuti, 35 pacienți cronici) și Secția Cronici II – capacitate 160 pacienți. La data efectuării vizitei erau internați 148 de pacienți, din care 50 de pacienți în secția I (distribuiți în 10 saloane) și 98 de pacienți în secția II (distribuiți în 13 saloane dintr-un pavilion al spitalului și 2 locuințe de tip căsuțe în sistem familial). Spitalul găzduia pacienți cu vârste cuprinse între 27 de ani și 66 de ani, dintre care 71 erau femei și 77 bărbați, majoritatea pacienților având diagnostice de retard mental profund și sever, cel mai mare IQ înregistrat fiind de 35-37.

În Secția II erau internați tineri care proveneau din vechiul Spital de Psihiatrie Siret (cu specific medico-social), 3/4 din totalul pacienților fiind cu retard mental. În cele două locuințe de tip căsuțe în sistem familial erau găzduiți pacienții cu aptitudini de viață corespunzătoare unui astfel de mediu.

Conform informațiilor furnizate de către personalul spitalului, saloanele din cadrul spitalului erau dotate cu 4-6 paturi, noptiere, dulap pentru haine, aparat de aer condiționat și baie proprie.

Cu privire la condițiile de cazare, personalul spitalului a precizat că se efectuau permanent reparații și achiziții în vederea îmbunătățirii acestora, astfel în anul 2019 fuseseră realizate reparații curente la grupurile sanitare și fațada ambelor secții, la bucătărie, la centrala termică, la instalațiile sanitare și termice. De asemenea, fuseseră achiziționate paturi electrice cu 4 motoare, lenjerii de pat, aparate de aer condiționat, mașini de spălat, sistem de securitate și supraveghere video etc.

Pe parcursul anului 2020, ca urmare a intervenirii stării de urgență și a stării de alertă, operațiunile de reparații și achiziții au avut drept scop prevenirea infectării cu virusul COVID-19, astfel că s-au luat în principal măsuri pentru asigurarea materialelor de protecție și a dezinfectanților pentru pacienții și angajații unității, după cum urmează: măști chirurgicale, măști FFP2/FFP3, mănuși nitril unică utilizare, vizete, halate protecție, combinezoane de protecție, acoperitori încălțăminte, dezinfectant pentru mâini, săpun dezinfectant pentru mâini, dezinfectant pentru suprafețe și tablete dezinfectant.

Operațiunile de dezinsecție se efectuau periodic și ori de câte ori era nevoie, de către o firmă cu care era încheiat un contract de prestări servicii. Din observațiile făcute de echipa de vizitare precum și

din discuțiile purtate cu personalul spitalului a reieșit faptul că nu a fost semnalată prezența insectelor sau a rozătoarelor în spațiile unității.

Cât privește personalul, schema de personal al spitalului prevedea un număr de 209 angajați, din care 12 funcții de conducere, 4 posturi de medici rezidenți pe post și 193 funcții de execuție. Din totalul de 209 funcții, 38,5 funcții erau vacante la data efectuării vizitei, printre care menționăm: 1 post medic specialist psihiatrie, 4 posturi asistent medical, 1 post asistent dietetician, 2 posturi psiholog principal, 1 post logoped, 2 posturi infirmier, 4 posturi îngrijitor, 11 posturi de muncitor (la activitatea de deservire - bucătar, șofer, întreținere-reparații, electrician etc.), 6 posturi la Compartiment R.U.N.O.S., **ceea ce îngreuna desfășurarea activităților din spital.**

Având în vedere acest aspect, membrii echipei de vizitare consideră că este necesar să se efectueze demersurile necesare pentru ocuparea posturilor vacante din statul de funcții.

Din informațiile furnizate de conducerea unității a reieșit că în perioada pandemiei de COVID-19 nu au existat situații de sancțiuni disciplinare în rândul personalului.

Cu privire la verificarea măsurilor luate pentru prevenirea și combaterea efectelor pandemiei de COVID-19, membrii echipei de vizitare au reținut că la nivelul Spitalului de Psihiatrie Cronici Siret s-au luat următoarele măsuri generale:

- S-a elaborat Planul de prevenire și control în contextul infecției cu coronavirus (COVID-19);
- S-a elaborat Protocolul de prevenire și limitare a infecției cu coronavirus (COVID-19);
- S-a elaborat Protocolul privind utilizarea echipamentului de protecție în contextul pandemiei de coronavirus (COVID-19).

La nivelul spitalului au fost luate numeroase măsuri privind limitarea riscurilor de infectare cu virusul SARS CoV-2, printre care menționăm:

- Informarea personalului și a pacienților cu privire la riscurile infectării cu COVID-19 și a principalelor mijloace de protecție pentru prevenirea infectării;

- Distribuirea de mijloace de protecție atât personalului, cât și pacienților (măști de protecție, mănuși);

- În acordarea asistenței medicale de specialitate pacienților care se prezintă la spitale sau la nivelul cabinetelor medicale ambulatorii s-a încercat, pe cât posibil, evitarea internării și efectuarea tratamentului medical la domiciliu;

- Utilizarea obligatorie a echipamentelor individuale de protecție la toate procedurile medicale efectuate, conform ghidului Institutului Național de Sănătate Publică (INSP), astfel că, din cauza transmiterii comunitare a SARS-CoV-2 în România, toți pacienții care se internează trebuie considerați ca fiind potențial infectați;

- Realizarea triajului tuturor persoanelor la prezentarea în spital și, în funcție de simptomatologia prezentată, cazurile suspecte vor fi internate în zone speciale de izolare (zone-tampon), urmând a fi testate cu test rapid (ulterior în funcție de simptomatologie confirmat prin RT-PCR pentru infecția cu SARS-CoV-2);

- Purtarea în mod obligatoriu de mască de către pacienții suspecti, care vor fi preluați de la triaj și conduși în izolator (zona-tampon) de personalul anume desemnat, pe un circuit separat față de restul bolnavilor;

- Internarea a maxim doi pacienți într-un salon, dacă numărul lor nu permite internarea unui singur pacient în salon, însă cu respectarea unei distanțe de minimum 2 metri între persoane;

- Pacienții vor purta mască pe toată perioada internării în izolator (zona-tampon);

- Personalul medical din izolator (zona-tampon) va fi echipat corespunzător (halat de unică folosință peste uniforma de spital, mănuși, bonetă, mască).

- Recoltarea de probe conform procedurii privind prelevarea și transportul probelor biologice pentru diagnosticul infecției cu SARS-CoV-2 și trimiterea la laboratorul de analize medicale, împreună cu formularul de însoțire probe recoltate.

- În cazul pacienților internați în zona-tampon, având rezultat pozitiv, medicul curant/de gardă sună la 112 și pacientul va fi transferat la cel mai apropiat spital dedicat managementului pacienților infectați COVID-19, conform reglementărilor legale în vigoare. Salonul va fi dezinfectat înainte de internarea următorului pacient.

- Triajul epidemiologic va fi realizat la sosirea pacientului de către personalul medical ce va fi echipat corespunzător suspecților COVID-19 (masca de unică folosință, halat de unică folosință, mănuși, botoșei, capelină, ochelari/vizieră). În cadrul triajului se va aplica declarația pe propria răspundere (confirmată de aparținători/membru familie) și termometrizarea pacientului.

- Accesul vizitatorilor a fost strict interzis în perioada stării de urgență, din cauza contextului epidemiologic.

Conform informațiilor furnizate de către personalul spitalului, în perioada pandemiei de COVID-19, până la efectuarea vizitei, la nivelul Spitalului de Psihiatrie Cronici Siret nu au fost înregistrate cazuri suspecte de COVID-19 în rândul pacienților și în rândul personalului unității. De asemenea, nu s-au produs incidente deosebite cu privire la siguranța unității. Începând cu data de 16 martie 2020, odată cu instituirea stării de urgență pe teritoriul României prin Decretul Președintelui României nr. 195/16.03.2020, activitatea în cadrul Spitalului a suferit anumite afectări, legate de scăderea, în general, a interacțiunilor, adresabilitate mai scăzută a pacienților, dar și a aparținătorilor; limitarea activității instituțiilor publice cu impact și asupra calității vieții pacienților; creșterea anxietății și scăderea toleranței la frustrare, având drept consecință colaborarea mai dificilă cu o parte dintre pacienți; dificultăți în identificarea de soluții și rezolvarea de probleme într-un context de anxietăți generalizate, cu tendința amânărilor decizionale; limitarea paletei de activități care se puteau desfășura împreună cu pacienții spitalului.

Un alt aspect asupra căruia au fost purtate discuții s-a referit la **nevoia de servicii comunitare de îngrijiri pentru persoanele cu tulburări severe de sănătate mintală**, în acest sens Spitalul de Psihiatrie Cronici Siret fiind parte în proiectul Recover-E, finanțat prin programul de cercetare și inovare al Uniunii Europene „Orizont 2020”. Scopul principal al proiectului RECOVER-E este să asigure buna funcționare a Echipelor Comunitare de Sănătate Mintală (ECSM) în cinci țări din Europa implicate în acest proiect. Aceste echipe vor servi ca nod principal pentru coordonarea și furnizarea serviciilor de îngrijire pentru persoanele cu tulburări severe de sănătate mintală. Obiectivul general al proiectului Recover-E este de a contribui la implementarea unui model de furnizare a serviciilor comunitare de îngrijiri în cinci zone de implementare din țările Europei, precum și pentru populațiile vulnerabile, pentru a îmbunătăți nivelul de funcționare, calitatea vieții și îmbunătățirea stării de sănătate mintală pentru persoanele cu tulburări psihice severe și cronice (schizofrenie, tulburare bipolară, depresie). Intervenția se concentrează pe schimbarea sistemelor de îngrijiri de sănătate mintală, pentru a fi capabile să furnizeze servicii de îngrijiri de sănătate mintală comunitare, pentru pacienții cu tulburări mintale severe. Această intervenție va fi făcută prin dezvoltarea și implementarea Echipelor Multidisciplinare Comunitare de Sănătate Mintală (ECSM), care sunt alcătuite din cel puțin o asistentă medicală, un medic psihiatru, un psiholog, un asistent social și un lucrător de la egal la egal (persoană cu diagnostic de tulburare mintală, ce a beneficiat de tratament), în fiecare dintre zonele de implementare din cadrul proiectului. Totodată, pe parcursul derulării proiectului vor fi evaluate componentele sistemului de sănătate, cum ar fi: structurile de finanțare, resursele umane, guvernarea, care au impact asupra îngrijirii persoanelor cu tulburări mintale severe. Finalitatea proiectului este de a asigura servicii comunitare în sprijinul pacienților, care să atingă la nivel structural obiectivele lor de recuperare a funcționalității, precum și să furnizeze servicii de intervenție în situații de criză, într-un timp cât mai scurt și în conformitate cu nevoile pacienților.

Echipa de vizitare a analizat și registrele privind activitatea spitalului și a constatat că majoritatea erau întocmite, înregistrate și completate în mod corect. Totodată, s-a observat că **Registrul special de sugestii și reclamații nu cuprindea nicio consemnare pentru perioada 2019 până la data efectuării vizitei**. Conform opiniei reprezentanților spitalului, nu au existat plângeri din partea pacienților sau aparținătorilor acestora, deși din Raportul de analiză a chestionarelor de satisfacție ale

pacienților pentru anul 2019 se poate reține că au existat unele nemulțumiri ale pacienților referitoare la atitudinea unor infirmieri, la condițiile de igienă din grupurile sanitare și la durata internării.

Având în vedere acest aspect, membrii echipei de vizitare consideră că beneficiarii ar trebui informați periodic cu privire la posibilitatea de a face sesizări, sugestii și reclamații, fie prin intermediul unei cutii de reclamații (în mod anonim), fie prin înscrierea sesizărilor în Registrul sugestii și reclamații.

Referitor la informarea pacienților cu privire la drepturi și prevenirea răspândirii SARS-CoV-2, în spital existau afișate liste cu drepturile pacienților și măsurile de prevenire a răspândirii COVID-19, fapt care nu suplinea însă informarea verbală a pacienților la internare, de către personalul spitalului, având în vedere că pacienții trebuie să fie informați într-o formă și într-un limbaj pe care să poată să le înțeleagă, iar drepturile și mijloacele de a le exercita trebuie, de asemenea, explicate, conform art. 44 alin. (1) din Legea nr. 487/2002, republicată. Drept urmare, membrii echipei de vizitare consideră necesar să se continue informarea și conștientizarea pacienților cu privire la drepturile lor și la metodele de prevenirea a răspândirii SARS-CoV-2.

Referitor la acordarea asistenței medicale, din discuțiile purtate cu reprezentanții conducerii spitalului au reieșit următoarele:

Spitalul de Psihiatrie Cronici Siret asigură asistența medicală în specialitatea psihiatrie, pentru pacienți adulți acuti și cronici, investigații medicale în anumite situații și servicii de informare pentru pacienți și familiile acestora. Serviciile medicale de psihiatrie erau furnizate în regim de spitalizare continuă și spitalizare de zi.

Organizarea medicală pe secții și compartimente a spitalului cuprindea următoarele structuri: Secția Psihiatrie Cronici I cu compartiment psihiatrie acuti, Secția Psihiatrie Cronici II, un staționar de zi psihiatrie, un ambulatoriu de psihiatrie, o cameră de gardă, un compartiment de prevenire a infecțiilor asociate asistenței medicale, o farmacie, un birou informatică și statistică medicală, un compartiment de ecografie și un serviciu de asistență socială. Spitalul nu avea laborator propriu, însă avea contract de furnizare servicii de specialitate cu un laborator privat de analize medicale.

În această instituție internările voluntare se efectuau în Secția Psihiatrie Cronici I, majoritatea cazurilor fiind ale unor pacienți cunoscuți cu afecțiuni psihice cronice, acutizate și care necesitau tratament din partea personalului specializat. Conform informațiilor primite de la personalul medical, în primul semestru al anului 2020 a fost înregistrat un număr de 256 internări, precum și un număr de 276 pacienți externați. Cele mai frecvente diagnostice psihiatrice întâlnite au fost: schizofrenia, tulburările depresive, tulburările bipolare, demențele, diverse dependențe. Există și o bogată patologie somatică, medicii observând în special o creștere a numărului de cazuri oncologice. Pentru rezolvarea terapeutică a acestor patologii existau încheiate protocoale cu diverse alte spitale din județul Suceava sau din alte județe (de exemplu Institutul de Psihiatrie Socola din Iași, Institutul Oncologic din Iași). Spitalul dispunea de 3 autospeciale de transport pacienți, pentru toate deplasările necesare.

Evoluția clinică a bolnavilor era monitorizată zilnic de către medicii psihiatri sau de către medicii de boli interne, iar schema terapeutică era revizuită în funcție de necesități, conform protocoalelor și ghidurilor terapeutice în vigoare. De asemenea, administrarea tratamentului medical, supravegherea stării de sănătate și efectuarea îngrijirilor conform recomandărilor medicale erau acordate în mod corespunzător de personal calificat.

Foile de observație clinică generală cuprindeau și formularul pentru exprimarea Consimțământului informat al pacientului pentru efectuarea de proceduri/intervenții medicale.

Cu privire la consimțământul informat al pacientului, membrii echipei de vizitare au observat că, pe site-ul Spitalului de Psihiatrie Cronici Siret, exista la rubrica "Informații utile pentru pacient", în capitolul – Drepturile și Obligațiile pacientului internat, alineatul nr. 8 care prevedea ca procedură de consimțământ informat următoarele: "Când pacienții sunt incapabili să-și exprime voința și este necesară intervenția medicală de urgență consimțământul poate fi presupus, dacă nu există elemente exprimate anterior de pacient, care să ateste refuzul consimțământului". Astfel, se introducea

noțiunea de consimțământ prezumat, fapt care în condițiile de față contravine normelor CPT care prevăd că, un consimțământ al unui pacient pentru un tratament nu poate fi calificat drept liber și în cunoștință de cauză decât dacă se bazează pe informații complete, exacte și care pot fi înțelese cu privire la starea sa de sănătate și la tratamentul care îi este propus. Membrii echipei de vizitare consideră necesar ca rubrica "Informații utile pentru pacient", în capitolul – Drepturile și Obligațiile pacientului internat, alineatul nr. 8 să conțină doar informații în acord cu legislația internă și internațională, fără a lăsa loc unor posibile interpretări.

Conform statului de funcții, la data vizitei personalul medical era alcătuit din 2 medici la secția cronică 1 respectiv 8 medici la secția cronică 2 precum și un medic cu jumătate de normă. Acești medici erau specializați în următoarele domenii: psihiatrie, boli interne, neurologie și medicină de familie. De asemenea spitalul asigura condițiile pregătirii în specialitățile psihiatrie și boli interne a unui număr de 4 rezidenți. Exista și un număr de 34 de asistenți medicali. Programul de lucru al medicilor era de 7 ore pe zi existând linie de gardă. Aceasta era asigurată atât de medici psihiatri, cât și de medici din alte specialități: medicină internă, neurologie. Acest fenomen a fost explicat prin faptul că spitalul este de monospecialitate, de categoria 5, fără obligația asigurării gărzilor numai în specialitatea de psihiatrie. **Cu toate acestea, se putea ajunge în situația în care internarea unui pacient adult (inclusiv declanșarea procedurii de internare nevoluntară) putea fi decisă de către un medic cu altă specializare – neuropsihiatrie pediatrică, medicină internă etc.** În acest sens, **membrii echipei de vizitare consideră că s-ar impune identificarea unei soluții prin care să poată fi asigurată în permanență prezența unui medic psihiatru în spital, astfel încât să se acopere toate aceste situații, eventual printr-un sistem de gardă la domiciliu.**

Spitalul avea angajat și un medic epidemiolog care și-a desfășurat activitatea în mod neîntrerupt în toată această perioadă de pandemie cu coronavirus. El coordona ansamblul măsurilor întreprinse în scopul protecției pacienților și a personalului împotriva contaminării cu COVID19.

Astfel, se realiza triajul la fiecare schimb de tură și la fiecare internare; s-au stabilit circuite funcționale ale pacienților, personalului, materialelor sanitare, medicamentelor; s-a asigurat echipamentul de protecție (măști, mănuși, combinezoane, vizete, biocide); s-a elaborat Protocolul de prevenire și limitare a infecției cu noul coronavirus; s-au făcut instruirii periodice cu privire la utilizarea adecvată a echipamentului de protecție precum și informarea pacienților cu privire la noua infecție.

Pentru diagnosticarea infecției cu coronavirus se realizau teste de tip PCR, existând o colaborare cu o clinică privată din Suceava. Astfel pacienții care se internau în secția de cronică 1 erau testați inițial conform protocolului iar ulterior până la sosirea rezultatelor stăteau în izolare 48 de ore.

Exista și un compartiment de prevenire a infecțiilor asociate asistenței medicale care din relatările conducerii spitalului raporta un număr mediu de 1-2 cazuri de infecții nozocomiale lunar.

Echipa de vizitare a constatat că existau întocmite și completate diverse registre medicale (Registrul de internări, Registrul de consultații, Condiții de tratament, Registrul de evidență a măsurilor de conținere și izolare, Registrul de internări nevoluntare, Registrul de decese etc).

Cu privire la măsurile de restricționare a libertății de mișcare, potrivit informațiilor primite de la conducerea unității sanitare, în Spitalul de Psihiatrie Cronică Siret nu se aplica izolarea și nu existau amenajate camere de izolare.

Echipa de vizitare a constatat că Registrul măsurilor de izolare și conținere era întocmit cu respectarea prevederilor legale cuprinse în Ordinul Ministrului Sănătății nr. 488/2016 pentru aprobarea Normelor de aplicare a Legii sănătății mintale și a protecției persoanelor cu tulburări psihice nr.487/2002. În registrul menționat erau consemnate următoarele informații: ora și minutul instituirii măsurii restrictive, gradul de restricție (parțial sau total), circumstanțele și motivele care au stat la baza dispunerii măsurii restrictive, numele medicului care a dispus măsura restrictivă, numele membrilor personalului medical care au participat la aplicarea măsurii restrictive, prezența oricărei leziuni fizice suferite de pacient sau de personalul medical în legătură cu aplicarea măsurii restrictive, ora și minutul fiecărei vizite de monitorizare a pacientului cu precizarea valorilor funcțiilor vitale, ora și minutul

ridicării măsurii restrictive.

Potrivit înscrierilor din Registrul măsurilor de izolare și contenționare, în anul 2020 era consemnat un număr de 6 cazuri de aplicare a măsurii de contenționare la un număr de 5 pacienți exclusiv din cadrul Secției de Psihiatrie Cronici I. Din discuțiile purtate cu personalul medical, a reieșit că măsura contenționării se aplica la patul pacientului cu paravan de protecție, preponderent în timpul nopții – 4 cazuri, iar ca perioadă aceasta varia între 30 minute (3 cazuri) și 2 ore (3 cazuri). Ca grad de restricție, din informațiile furnizate de către personalul unității a reieșit că a existat un număr de patru cazuri de contenționare totală, aceasta implicând imobilizarea membrelor superioare, inferioare și a trunchiului și 2 cazuri de contenționare parțială cu imobilizarea doar a membrelor superioare. Ca motive care au stat la baza aplicării măsurii au fost: agitație psihomotorie cu heteroagresivitate fizică și verbală, agitație psihomotorie cu autoagresivitate, episoade depresive severe cu heteroagresivitate, idei delirante. Totodată, s-a observat că în registru erau consemnate valorile tensiunii arteriale și ale pulsului ca metode de monitorizare a funcțiilor vitale, iar din cauza duratei reduse (sub 2 ore) nu existau informații despre îndeplinirea nevoilor fiziologice sau a altor nevoi. Nu existau înregistrate cazuri de leziuni fizice suferite de pacient sau de personalul medical în legătură cu aplicarea măsurii restrictive.

Măsura de contenționare se realiza, conform relatărilor personalului medical, cu mijloace omologate, respectiv curele din material textil de tip Segufix. De asemenea, din relatările conducerii a rezultat că măsura contenționării a fost aplicată doar dacă aplicarea celor mai puțin restrictive tehnici a fost neadecvată sau insuficientă, pentru a preveni orice lovire ori vătămare, iar personalul medical este conștient de faptul că folosirea mijloacelor de constrângere trebuie să fie justificată pentru a salva de la un pericol real și concret viața, integritatea corporală sau sănătatea pacientului ori a altei persoane.

Conform Registrului de evidență a internărilor nevoluntare, care era întocmit în conformitate cu art. 16 din Norma de aplicare a Legii nr. 487/2002, republicată, în cursul anului 2020 până la data efectuării vizitei a fost consemnat un singur caz de internare nevoluntară a unui pacient de 47 de ani, adus la spital de frate. Conform informațiilor furnizate de către personalul spitalului, au fost respectați toți pașii prevăzuți în normele privind internarea nevoluntară, respectiv: informarea conducerii unității referitor la această măsură, notificarea comisiei de internări nevoluntare a unității sanitare de către medicul specialist psihiatru, respectiv înaintarea deciziei de internare nevoluntară a comisiei de către conducerea unității către judecătoria competentă, odată cu documentele medicale referitoare la pacient.

Deși prevederile legale referitoare la procedura internării nevoluntare erau respectate, **Comisia de internare nevoluntară de la nivelul Spitalului de Psihiatrie Cronici Siret era alcătuită din 3 membri, respectiv doi medici psihiatri și un jurist angajat al unității. Având în vedere acest aspect, membrii echipei de vizitare au atras atenția supra faptului că nu se respecta Legea nr.487/2002, republicată, care în art. 61 alin. (2) prevede următoarele: "comisia special constituită pentru analiza propunerii de internare nevoluntară este alcătuită din 3 membri numiți de managerul spitalului – 2 psihiatri și un medic de altă specialitate sau un reprezentant al societății civile".**

Având în vedere acest aspect, **membrii echipei de vizitare consideră necesar să se ia măsurile necesare pentru respectarea dispozițiilor art. 61 alin. 2 din Legea nr. 487/2002, republicată, referitoare la componența Comisiei de internare nevoluntară, și anume să fie alcătuită din următorii 3 membri numiți de managerul spitalului: 2 psihiatri și un medic de altă specialitate sau un reprezentat al societății civile.**

Cu privire la decesele intervenite, Spitalul avea întocmit Registrul de decese, din care a reieșit că în anul 2018 fusese consemnat un singur decedat, în 2019 erau înregistrate 3 decese, iar în anul curent până la data efectuării vizitei nu avusese loc niciun decedat.

Hrana zilnică a pacienților din spital era preparată de personal calificat (bucătari) la blocul alimentar al unității amenajat în mod corespunzător și funcțional, acest aspect fiind constatat de echipa de vizitare în mod direct. Această activitate se realiza sub conducerea și coordonarea asistentului medical de dietetică. Pacienții serveau masa în sălile de mese sau în saloane, conform programului

stabilit. Exista un meniu întocmit pe o perioadă de 2 săptămâni și diferențiat în funcție de recomandarea medicală într-unul comun, unul hipocaloric și unul adaptat cazurilor cu diabet zaharat. Spre exemplificare, la data vizitei meniul comun era compus din: **mic dejun** – ceai, margarină, gem și pâine; **ora 10** – salam de vară și pâine; **prânz** – ciorbă de cartofi cu sfeclă roșie și smântână, ostropel de pui cu pilaf de orez și salată de sezon, pâine; **cină** – salată orientală, caș proaspăt, pâine și ceai.

Conform informațiilor personalului, valoarea normei de hrană stabilită prin legislația în vigoare este mică, astfel că valorile calorice ale meniurilor sunt greu de realizat, iar diversificarea meniurilor nu se poate efectua și în funcție de cerințele pacienților.

Referitor la acordarea asistenței psihologice, aceasta era asigurată de un psiholog atestat de Colegiul Psihologilor din România în Psihologie clinică. La momentul vizitei, psihologul spitalului era în concediu de odihnă, astfel că discuțiile referitoare la activitatea psihologică au fost purtate cu managerul spitalului, acesta fiind de profesie psiholog.

În cadrul discuțiilor, domnul manager a precizat că evaluarea psihologică a pacienților se face în ziua internării, rezultatele fiind trecute în foaia de observație, iar ulterior se stabilește un Plan terapeutic, care urmărește în linii mari pașii importanți ai terapiei cognitiv-comportamentale, adaptat la nevoile specifice fiecărui pacient.

Din cazuistica pacienților au fost prezentate cazuri de schizofrenii, tulburări depresive, tulburare bipolară, adicții – alcool, jocuri de noroc. De asemenea, managerul unității precizează că se acordă o importanță deosebită și psiho-educației, atât cu pacientul, cât și cu familia acestuia.

Cu privire la metodele folosite în practică, a reieșit că nu existau la nivelul spitalului teste achiziționate cu licență de utilizare și care să fie avizate de Colegiul Psihologilor din România. Având în vedere acest aspect, precum și cazuistica pacienților, membrii echipei de vizitare consideră necesar să se achiziționeze minim două probe de evaluare psihologică avizate de Comitetul director al Colegiului Psihologilor din România, conform ultimelor reglementări ale COPSI, pentru specialitatea "Psihologie clinică".

Referitor la desfășurarea activităților psihologice în cadrul spitalului, se mai precizează că la Secția Psihiatrie Cronici I se intervine în cadrul unor patologii psihiatrice diverse, efectuându-se rapoarte de evaluare psihologică (numai dacă se solicită de către medicul curant), precum și educație pentru sănătate și promovarea unui stil de viață sănătos.

Totodată, evaluarea psihodiagnostică se efectuează la cererea medicului specialist sau a pacientului, utilizând anamneza, observația și instrumente psihologice precum: Matrici Progresive Standard, MMSE, SCID II (până la adoptarea DSM V), teste de personalitate BigFive, chestionare de evaluare a depresiei și anxietății, scale de evaluare a maniei.

O altă activitate desfășurată de către psihologul spitalului se referă la psihoeducația tulburărilor mentale și de comportament, diagnosticate de către un medic specialist, în scopul creșterii aderenței la tratament. Deși această activitate era desfășurată în grupuri, în perioada stării de urgență și a stării de alertă s-a renunțat la grupurile tematice, pentru a preveni răspândirea virusului COVID-19, activitatea desfășurându-se în mod individual sau, în aer liber, cu număr redus de participanți.

Cu privire la consilierea psihologică a distresului asociat stigmei și a factorilor de menținere a tulburărilor mentale, personalul spitalului a precizat că se efectuau informări cu privire la drepturile persoanelor cu dizabilități, se organizau grupuri de socializare, grupuri de dobândire a abilităților asertive sau grupuri de relaxare - dans. În perioada stării de urgență și a stării de alertă, activitățile de grup au fost evitate sau susținute în aer liber, cu număr redus de participanți.

Cu privire la activitățile desfășurate în Secția Psihiatrie Cronici II, din informațiile furnizate de către personalul spitalului a reieșit că se intervenea mai ales în cadrul unor dizabilități cognitive. Se realiza evaluarea statusului mental, utilizând Testul Bender-Santucci, observația, scale Gunzburg, Piaget, etc., precum și examinarea psihologică în cadrul căreia se evalua starea de sănătate mentală și nivelul de dezvoltare mentală, se făcea evaluarea comportamentală și subiectiv-emoțională, precum și evaluarea personalității și a contextului socio-familial.

De asemenea, se realiza educația pentru sănătate și promovarea unui stil de viață sănătos și se

avea în vedere dezvoltarea și achiziția de abilități psiho-sociale, prin facilitarea accesului pacienților în comunitate (târguri, restaurante, cofetării), reducând astfel și stigma asociată dizabilității.

Deși contextul actual al pandemiei a determinat reducerea accesibilității pacienților la aceste servicii, ele nemaifiind realizate în grupuri de lucru, ci individual, în scopul prevenirii răspândirii virusului COVID-19, **membrii echipei de vizitare apreciază ca insuficient numărul de psihologi angajați pentru tipul afecțiunilor acestor pacienți, cât și raportat la numărul acestora (148), fiind necesar să se efectueze demersurile pentru ocuparea celor 2 posturi de psiholog principal vacante din statul de funcții.**

Din analiza aspectelor de mai sus, având în vedere și cazuistica beneficiarilor (deficiențe mintale severe, schizofrenii etc), a reieșit că la nivel intervenției psihologice se efectua o intervenție mai ales recuperatorie, centrată pe terapie ocupațională, existând angajați la nivelul spitalului și cinci ergoterapeuți care desfășurau activități pe ateliere de meșteșugărit, de gătit, art-terapie (mărțișoare), desen, pictură, grădinărit în serele cu legume.

Referitor la activitatea de asistență socială, Spitalul de Psihiatrie Cronici Siret avea angajat un asistent social, membru al Colegiului Național al Asistenților Sociali din România. Activitatea acestuia se concretiza atât în acordarea de sprijin pacienților pentru obținerea unor drepturi sau documente, cât și în: verificarea și gestionarea dosarelor pacienților; medierea legăturilor dintre pacienți și aparținătorii acestora, menținerea legăturii cu anumite instituții (D.G.A.S.P.C., Casa județeană de pensii etc.). De asemenea, asistentul social era implicat în organizarea activităților de socializare (ieșiri în oraș, competiții sportive, drumeții, excursii etc.), dar și a activităților terapeutice, împreună cu pacienții.

Referitor la accesul pacienților la programe educaționale, activități cultural-educative și de petrecere a timpului liber, precum și despre respectarea dreptului la informare, pacienții Spitalului de Psihiatrie Cronici Siret aveau acces la activități de ergoterapie, desfășurate în cadrul atelierelor de patiserie, croitorie sau pictură, participarea la acestea fiind condiționată de prezența anumitor abilități, urmărindu-se consolidarea și diversificarea acestora, cu scopul creării unor premise pentru viața independentă, în comunitate.

Activitățile desfășurate în cadrul atelierelor erau diversificate – cusut nasturi, confecționare lenjerie de pat, confecționarea de ornamente de Crăciun și Paște, mărțișoare, felicitări, calendare, pictat tablouri etc. O parte dintre produsele realizate în cadrul atelierelor erau comercializate cu scopul de a obține fonduri pentru stimularea pacienților prin organizarea de excursii, picnicuri, ieșiri în oraș la restaurant etc.

Pacienții care nu se puteau deplasa la atelierelor de ergoterapie participau la activități cultural-educative și recreative organizate la nivelul cluburilor - desen, jocuri distractive, audiții muzicale, exercitii fizice și filme. În fiecare club existau televizoare, unde se vizionau emisiuni tematice, după care beneficiarii erau implicați în discuții pe marginea celor vizionate. Tot în cluburi pacienții puteau juca rummy, șah, iar cei care doreau puteau citi, existând posibilitatea de a împrumuta cărți de la bibliotecile amenajate la nivelul secțiilor. În cadrul spitalului era amenajată o seră de zarzavat și legume, precum și o grădină, unde o parte dintre pacienți participau la diferite activități practice cu efect terapeutic.

În afara activităților desfășurate în cadrul spitalului, se organizau picnicuri în natură, drumeții, recoltări de plante medicinale și altele, la care participau toți pacienții care se puteau deplasa. De asemenea, erau sărbătorite zilele onomastice la care puteau participa și prietenii sărbătoritorilor, dar și alte evenimente sau sărbători – Revelion, 8 Martie, 1 Iunie etc. În organizarea acestor evenimente erau implicate și alte categorii de personal decât cele din cadrul compartimentului de asistență socială - sanitar, tehnic, administrativ. De asemenea, unele activități erau organizate cu sprijinul colaboratorilor spitalului – Școala gimnazială “Petru Mușat” Siret, Universitatea “Ștefan cel Mare” Suceava, Liceul Tehnologic Special Bivolărie, precum și al organizațiilor neguvernamentale “Școala pentru viață” și “O nouă viață”. Activitățile moral-religioase erau asigurate de un preot, angajat al spitalului. De asemenea, pentru persoanele care doreau să țină post, spitalul oferea meniuri speciale.

3. Recomandări.

Având în vedere cele de mai sus, în temeiul art. 43 alin. (1) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, Avocatul Poporului:

RECOMANDĂ

Conducerii Spitalului de Psihiatrie Cronici Siret, județul Suceava să întreprindă măsurile legale care se impun pentru:

1. Ocuparea posturilor vacante din statul de funcții, având în vedere că la data efectuării vizitei, din totalul de 209 de funcții, 38,5 funcții erau vacante, cele mai multe fiind înregistrate la sectorul medical și de îngrijire.
2. Punerea în acord cu legislația internă și internațională a rubricii de pe site-ul instituției "Informații utile pentru pacient", din capitolul – Drepturile și Obligațiile pacientului internat, alineatul nr.8, astfel încât să nu lase loc unor posibile interpretări, având în vedere că la data efectuării vizitei, rubrica respectivă conținea noțiunea de consimțământ prezumat, fapt care în condițiile de față contravine normelor CPT care prevăd că un consimțământ al unui pacient pentru un tratament nu poate fi calificat drept liber și în cunoștință de cauză decât dacă se bazează pe informații complete, exacte și care pot fi înțelese cu privire la starea sa de sănătate și la tratamentul care îi este propus.
3. Respectarea dispozițiilor art. 61 alin. 2 din Legea nr. 487/2002, republicată, referitoare la componența Comisiei de internare nevoluntară și anume să fie alcătuită din 3 membri numiți de managerul spitalului: 2 psihiatri și un medic de altă specialitate sau un reprezentat al societății civile, având în vedere că la data efectuării vizitei, din comisia din cadrul Spitalului de Psihiatrie Cronici Siret făcea parte un jurist.
4. Identificarea unei soluții prin care să poată fi asigurată în permanență prezența unui medic psihiatru în spital, care să acopere toate situațiile necesare, eventual printr-un sistem de gardă la domiciliu.
5. Achiziționarea a minim două probe de evaluare psihologică avizate de Comitetul director al Colegiului Psihologilor din România, conform ultimelor reglementări ale COPSI, pentru specialitatea "Psihologie clinică".
6. Angajarea unor psihologi pe cele 2 posturi de psiholog principal vacante din statul de funcții.
7. Continuarea informării și conștientizării pacienților cu privire la drepturile lor (posibilitatea de a face sesizări, sugestii și reclamații etc.) și la metodele de prevenire a răspândirii SARS-CoV-2.

Bacău, 20.08.2020